לז: אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אם אבדו אינו חייב באחריותן ואם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת לפיכך אם אבדו חייב באחריותן אלא גבי שבת היינו טעמא דאין קוראין בתחילה משום דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא ואיבעית אימא משום דבשבתא אכלין ושתין ויקיר עליהון עלמא כדאמר (ו) שמואל שינוי וסת תחילת חולי מעיים ולמאן דאמר שכר פיסוק טעמים מ"ט לא אמר שכר שימור קסבר בנות מי קא בעיין שימור ולמ"ד שכר שימור מ"ט לא אמר שכר פיסוק טעמים קסבר (שכר) פיסוק טעמים דאורייתא הוא (ז) דא"ר איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב מ"ד [1] ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא ויקראו בספר תורת האלהים זה מקרא מפורש זה תרגום ושום שכל אלו הפסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה אלו המסורות אמר רבי יצחק מקרא סופרים ועיטור סופרים וקריין ולא כתיבן וכתיבן ולא קריין הלכה למשה מסיני מקרא סופרים (ח) ארץ שמים מצרים [2] עיטור סופרים [2] אחר תעבורו [3] אחר תלך [4] אחר תאסף [5] קדמו שרים אחר נוגנים [6] צדקתך כהררי אל [7] קריין ולא כתיבן [א] [7] פרת דבלכתו [8] איש דכאשר ישאל איש בדבר האלהים [9] באים (ט) דבנבתה [10] לה דפליטה [ב] [11] את דהגד הוגד [12] אלי דהגורן [13] אלי דהשעורים הלין קריין ולא כתבן וכתבן ולא קריין [14] נא דיסלה זאת

אם נאבדו בשבת כיון דלא שקיל אגרא בשבתא הוה ליה שומר חנם: **אם היה שכיר שבת.** שבוע אחת: **שכיר שבוע** אחת: **נותן לו שכר שבת.** כיון שלא הזכירו בפירוש אלא שכר היומים: **לפיכך.** כיון דהוי שומר שכר אם אבדו בשבת חייב באחריותן: **דיפנו אבהתון דינוקא למצותא דשבתא.** שאבות התינוקות פונין למצות שבת ומשתעשעין עם התינוקות ואם יקראו התינוקות בתחילה יחושו לבטולם: **ויקיר עליהון עלמא.** על התינוקות שמתוך שאכלו יותר ממה שדרכן לאכול בחול אגרייהם כבדין עליהן ואין יכולין ללמוד בתחילה שלריך עיון מרובה: **גדול מי בעי שימור.** בתמיה. כך היא הגירסא במקלת נסחאות ואחי שפיר דה"ק תמתא דתמתי' דקתני ולא ילמדנו מקרא בגדול היא מדקתני סיפא אבל מלמד את בניו דמאי דמשגיח בעיל חסורי מחסרא שיעורא דמיקא היא אלא ודאי בגדול מתוקמא וגדול מי בעי שימור. ואיכא נסחי דגרסי בנות מי בעי שימור והכי פריך ודאי כל היכא דתנא תנא המודר הנאה מחבירו אין לוש כן אשה משמע והיכי פסיק ותנא לא ילמדנו מקרא נהי דמוקמת לה בקטן מיהא בנים קטנים דבעו שימור אבל בנות אפי' קטנות לא בעו שימור שאין דרכן לצאת לחוץ: **קסבר פיסוק טעמים דאורייתא הוא.** ואסור ליטול על לימודם שכר דכיון דמדאורי' ניתנו הוו להו כחוקים ומשפטים: **מפורש זה תרגום.** דמפרש ליה לקרא: **ושום שכל אלו הפסוקים.** נקודות המפסיקות בין פסוק לפסוק. וקרי להו שום שכל שעל ידיהן אדם מבין המקרא כפי תנועת הטעמים כדאמר פרק קמא דמגילה (דף ו:) נפקא מינה לפסוקי טעמי: **המסורות:** מה שנמסר במקרה: **אמר רבי יצחק מקרא סופרים.** הקריאה שמסרו לנו הראשונים שנקראו סופרים: **ועטור סופרים.** תיבות ותיבות שנכתבו ליפות הלשון ונקראות עטור לפי שהן מעטרין את הלשון: **קריין ולא כתיבן.** תיבות הנקראות ולא נכתבות: **כתיבן ולא קריין.** שנכתבות ואינן נקראות: **הלכה למשה מסיני.** כך קבל משה בסיני ומסר לישראל: **מקרא סופרים ארץ ארץ.** שכשיש בו אתנחתא נקרא ארץ בקמץ: **שמים מצרים.** שאע"פ שאין בהם אל"ף נקראים כאילו היתה בהם: **עטור סופרים אחר תעבורו אחר תלכו אחר תאסף קדמו שרים אחר נוגנים.** כל הני אחר מיותרין הן ואינן אלא לתפארת הלשון דהוה ליה למכתב תעדו לבכם ותעבורו תסגר שבעת ימים ותאסף קדמו שרים נוגנים אלא שנכתבו לתפארת הלשון: **צדקתך כהררי אל.** הוה ליה למכתב צדקתך הרי אל כדכתיב משפטיך תהום רבה לומר המלאכים כלומר צדקת האדם אלא שכתב כהררי אל לתפארת הלשון. ובדברי מורי רא"ש דעטור סופרים הייט שכותבין טעם מפסיק באחר כי היכי דליסמוע אח"כ תלך ואח"כ תעבורו ואחר כן תאסף קדמו שרים ואח"כ נוגנים לצדקתך כהררי נפסק בטעם כהרי אל לומר שמלת אל הפוכה כאילו היתה בתחלת הפסוק ופירוש אל לצדקתך נגלית כהרים שהם גלויים ואלמלא ההפסק היה נמשמע אחר שתעבורו אחר שתאסף קדמו שרים אחר הנוגנים שהנוגנים קדמו להם לצדקתך כהרים של אל וקרי ליה עטור סופרים משום דמעטרי לה למילתא בטעם הקריאה: **קריין ולא כתיבן פרש דבלכתו.** בשמואל הוא להשיב ידו בהר פרת פרת קרי ולא כתיב: **איש דכאשר ישאל.** בשמואל נמי הוא גבי אחיתופל כאשר ישאל איש בדבר האלהים איש קרי ולא כתיב: **באים דובנבתה.** בירמיה הוא הנה ימים באים נאם ה' (ובנבתה) העיר וגו' באים קרי ולא כתיב: **לה דפליטה.** בסוף ירמיה בנבואת בבל יהי לה לפליטה לה קרי ולא כתיב: **את דהגד הוגד.** ברות ויען בועז ויאמר לה הגד הוגד (את) [לי כל] אשר עשית את חמותך האי את קרי ולא כתיב. מיהו בספרים שלנו קרי וכתיב ולף במסרה לא מדכר ליה בהגך דקריין ולא כתיבן: **אלי דהגורן.** ברות נמי הוא ותאמר אליה את כל אשר תאמרי אלי אעשה והפסוק שאחריו ותרד הגורן ותעש ככל אשר צותה חמותה וקרי ליה אלי דהגורן אע"ג דבההוא קרא ליכא הגורן כיון דסמיך ליה בפסוק דלאחריו: **אלי דהשעורים.** ברות נמי הוא ותאמר שש השעורים האלה נתן לי כי אמר אלי אלי קרי ולא כתיב: **כתיבן ולא קריין גא דיסלה.** במלכים בהשתחויתי בית רימון יסלח נא ה' לעבדך כתיב נא ולא מקרי: זאת

אם אבדו. בשבת: **אינו חייב באחריותן.** הואיל ואינו שכיר ביום שבת: **אם היה שכיר שבת.** שנותנים לו ז' פשיטים שכרו לשבוע אע"פ שמגיע ליום שבת פשוט אחד כיון דכל יום שבת נבלע עם שכירות שאר השבוע זו היא הבלעה ששכר שבת מבליע בתוך ימי השבוע נותנין (ג) שכר שבת דהבלעה שרי: **אם אבדו.** בשבת חייב באחריותן דהא נותנין לו שכר השבת: **אלא גבי שבת.** (ד) דקתני לא קורין בתחילה אכל שונין לאו משום שכר פיסוק ולא משום שכר שימור קאמר דהא שרי דהבלעה: **דיפנו אבהתון דינוקא למצותא דלהון.** שאם היו עסוקין להקרותן בתחילה בדבר מדע היו טרודין בהן ולא היו פנויין למלות שבת להתענג בו אבל שונין הואיל וכבר למדוהו לא מיטרדי בהו: **דיפנו.** כדי שיהו פנויין: **ויקיר להו עלמא.** שבבת עליהם ללמוד מפני המאכל ולהכי אין קורין בתחילה בשבת דמצער להו: **בגוס.** שמלמדין אותן תורה מי בעיין שימור איהו לאו אוחמייהו למיפק אבראי דבתיב כל בכורה בת מלך פנימה (תהלים מה) וליכא לאוקמא בה שכר שימור: **שכר פיסוק טעמים דאורייתא הוא.** ולא מלי למסקל עלייהו אגרא: **אלו הפסוקים.** עד היכן מסיים כל פסוק ופסוק. ולהכי קרי להו שום שכל שיכול להשכיל בפסוק אין כל פיסוק ופיסוק: (ה) **מקרא סופרים** (ה) **ארץ ארץ.** כלומר מה שקורין ארץ ארץ ולא כתבינן ההכרה דלא כתבינן יו"ד בין אל"ף לרי"ש ובין רי"ש לצד"י וכן נמי ארץ דלא כתבינן ב' אלפי"ן או ה"א סמוך לאל"ף ויו"ד בין רי"ש לצד"י וכן שמים דלא כתבינן שתמים אל"ף בין שי"ן למ"ם ובין מ"ם ליו"ד וכן מצרים: **הלכה למשה מסיני.** דנקראין הכי: **עיטור סופרים אחר תעבורו.** ולא תיהוי עיטור שמעטרין הדיבור דהכי משמע יפה: **קדמו שרים אחר נוגנים.** ולא כתיב אחר נוגנים קדמו שרים: **לדקתך כהררי אל.** ולא כתיב כהררי אל לדקתך. דהכי משמע טפי ובדווקא משמעי: **איש דכאשר ישאל איש בדבר האלהים.** כאחיתופל כתיב: **באים דובנבתה.** [קרי ולא] כתיב: **לה דפליטה.** שניהן כתובין בירמיהו: **את דהגד הוגד אלי**(ו). דכולהו הני קריין ולא כתיבן: **וכתיבן ולא קריין גא דיסלה.** דנעמן: זאת

אם אבדו. כשבת: **אינו חייב באחריותן.** הואיל ואינו שכיר ביום שבת: **אם היה שכיר שבת.** שנותנים לו ז' פשיטים שכרו לשבוע אע"פ שמגיע ליום שבת פשוט אחד כיון דכל יום שבת נבלע עם שכירות שאר השבוע זו היא הבלעה ששכר שבת מבליע בתוך ימי השבוע נותנין (ג) שכר שבת דהבלעה שרי: **אם אבדו.** בשבת חייב באחריותן דהא נותנין לו שכר השבת: **אלא גבי שבת.** (ד) דקתני לא קורין בתחילה אכל שונין לאו משום שכר פיסוק ולא משום שכר שימור קאמר דהא שרי דהבלעה: **דיפנו אבהתון דינוקא למצותא דלהון.** שאם היו עסוקין להקרותן בתחילה בדבר מדע היו טרודין בהן ולא היו פנויין למלות שבת להתענג בו אבל שונין הואיל וכבר למדוהו לא מיטרדי בהו: **דיפנו.** כדי שיהו פנויין: **ויקיר להו עלמא.** שבבת עליהם ללמוד מפני המאכל ולהכי אין קורין בתחילה בשבת דמצער להו: **בגוס.** שמלמדין אותן תורה מי בעיין שימור איהו לאו אוחמייהו למיפק אבראי דבתיב כל בכורה בת מלך פנימה (תהלים מה) וליכא לאוקמא בה שכר שימור: **שכר פיסוק טעמים דאורייתא הוא.** ולא מלי למסקל עלייהו אגרא: **אלו הפסוקים.** עד היכן מסיים כל פסוק ופסוק. ולהכי קרי להו שום שכל שיכול להשכיל בפסוק אין כל פיסוק ופיסוק: (ה) **מקרא סופרים** (ה) **ארץ ארץ.** כלומר מה שקורין ארץ ארץ ולא כתבינן ההכרה דלא כתבינן יו"ד בין אל"ף לרי"ש ובין רי"ש לצד"י וכן נמי ארץ דלא כתבינן ב' אלפי"ן או ה"א סמוך לאל"ף ויו"ד בין רי"ש לצד"י וכן שמים דלא כתבינן שתמים אל"ף בין שי"ן למ"ם ובין מ"ם ליו"ד וכן מצרים: **הלכה למשה מסיני.** דנקראין הכי: **עיטור סופרים אחר תעבורו.** ולא תיהוי עיטור שמעטרין הדיבור דהכי משמע יפה: **קדמו שרים אחר נוגנים.** ולא כתיב אחר נוגנים קדמו שרים: **לדקתך כהררי אל.** ולא כתיב כהררי אל לדקתך. דהכי משמע טפי ובדווקא משמעי: **איש דכאשר ישאל איש בדבר האלהים.** כאחיתופל כתיב: **באים דובנבתה.** [קרי ולא] כתיב: **לה דפליטה.** שניהן כתובין בירמיהו: **את דהגד הוגד אלי**(ו). דכולהו הני קריין ולא כתיבן: **וכתיבן ולא קריין גא דיסלה.** דנעמן: זאת

(ו) נמ' מקרא סופרים ארץ ארץ שמים מצרים וכו' אחר תלכו אחר: (ב) שם בפיס דובנבתה: (ג) רש"י ד"ה אם היה שכיר וכו' נותנין לו שכר שבת: (ד) ד"ה אלא גבי שבת הא דקתני לא קורין בתחילה לאו משום וכו' שרי בהבלעה אלא כדי דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא אאם היו וכו' כדבר קשה היה עדוין בל"ל והל"ל ותיבות אכל שונין נמחק: (ה) ד"ה מקרא סופרים ארץ ארץ לומר וכו' וכן נמי ארץ ארץ אלא וכו' וכן שמים אלא וכו' וכן מצרים: (ו) ד"ה את דהגד הוגד אלי דהגורן וכו' כולהו הני:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולא כתיבן פרש כו'. כ"כ רבינו פרץ ד' (וכ"ה בגמ' סופרים פ"ו ה"ח) כני דולא אני (שופטים כז). כן דבן המלך (ש"ב יח). נחמות לקנאת ה' (מ"ב יט). בניו של סנחריב (שם): [ב] שם (את דהגד הוגד) תא"מ:

פירוש הרא"ש

מפורש זה תרגום. שמפרש המקרא: ושום שכל אלו הפסוקים. שבאמצע מפסיקין בין דבר לדבר: ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים. שעל ידי הטעמים מבינין לאחר המקרא למעלה או למטה: אלו המסורות. מסרות וימרות: מקרא סופרים ארץ ארץ. שמשתנה בתחתתה וכן שמים מצרים שאין קורין שמים מצרים כתיבתן: עטור סופרים. כמו כן הנמצות לא סרו דמתרגמינן לא עטרו שהוסרו מן התיבות אותיות הראויות להיות בהם: אחר תעבורו. היה ראוי לכתוב בריי"ו דהוה משמע שעדו לבכם ואח"כ תעבורו אבל השמש דכתיב בלא ריי"ו משמע שעדו לבכם אחר שתעבורו וכן כולם: בשבתך הוום רבה. היה ראוי לכתוב ומשפטיך בריי"ו: פרת דבלבתו. נלמדו להשיב ידו על נהר פרת פרת לא כתיב וקרי: איש דכאשר ישאל איש בדבר אלהים. דאחיתופל: באים דובנבתה. הנה ימים באים ונבנתה: את דהגד הוגד לי. לא אשר עשית לרות: אלי דהשעורים. (אמת) שם השעורים (המלה) נתן לי: נא דיסלה. נעמן כתיב: (ו) ידידיה דהדורך. שתי פעמים ואחד לא קרי: חשש ראשי נגב. ויחזקאל: אם דיגאל. ברות: אתלתא שבוקי. ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בענן הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך ועי':

הגהות הב"ח

(א) גמ' מקרא סופרים ארץ ארץ שמים מצרים וכו' אחר תלכו אחר: (ב) שם בפיס דובנבתה: (ג) רש"י ד"ה אם היה שכיר וכו' נותנין לו שכר שבת: (ד) ד"ה אלא גבי שבת הא דקתני לא קורין בתחילה לאו משום וכו' שרי בהבלעה אלא כדי דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא אאם היו וכו' כדבר קשה היה עדוין בל"ל והל"ל ותיבות אכל שונין נמחק: (ה) ד"ה מקרא סופרים ארץ ארץ לומר וכו' וכן נמי ארץ ארץ אלא וכו' וכן שמים אלא וכו' וכן מצרים: (ו) ד"ה את דהגד הוגד אלי דהגורן וכו' כולהו הני:

מסורת הש"ס

(א) (כתובות קי: כ"כ קמי. מנהלרין קא.), ב) מגילה ג., ג) (מבריך ערך עטר כ' תמצא פי' הנון מחק), ד) (מס' סופרים פ"ו ה"מ), ה) [ל"ל אחר ד"ה הלכה], ו) שייך לדף שאח"ז.

תורה אור השלם

1. ויקראו בספר בתורת האלהים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא: נחמיה ח ח
2. ואקחה פת לחם וסעדו לבבכם אחר תעברו כי על כן עברתם על עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברת: בראשית יח ה
3. ויאמר אחיך ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך: בראשית כד נה
4. נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך: במדבר לא ב
5. קדמו שרים אחר נגנים בתוך עלמות תופפות: תהלים סח כו
6. צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי: תהלים לו ז
7. ויך דוד את הדדעזר בן רחב מלך צובה בלכתו להשיב ידו בנהר הפרת: ירמיהו לא לז
8. שמואל ב ח ג
9. ועצת אחיתפל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל איש בדבר האלהים כן כל עצת אחיתפל גם לדוד גם לאבשלם: שמואל ב טז כג
10. הנה ימים באים נאם יי ונבנתה העיר ליי ממגדל חננאל שער הפנה: ירמיהו לא לז
11. השמיעו אל בבל רבים כל דרכי קשת ידו לה פלטה שלמו לה כפעלה ככל אשר עשתה עשו לה כי אל יי זדה אל קדוש ישראל: ירמיהו נ כט
12. ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום: רות ב יא
13. ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה: רות ג ה
14. ותאמר שש השערים האלה נתן לי כי אמר אלי אל תבואי ריקם אל חמותך: רות ג יז
14. לדבר הזה יסלח יי לעבדך בבוא אדני בית רמון להשתחות שמה והוא נשען על ידי והשתחויתי בית רמן בהשתחויתי בית רמן יסלח יי לעבדך בדבר הזה: מלכים ב ה יח

מוסף רש"י

אם אבדו אינו חייב באחריותן. אם אירע בהן קלקול בשבת אין חייב לשלם (ב"מ נח:). ואם היה שכיר שבת. שבוע, שכיר שבועה. שמיטה שלמה. נותנין לו שכר שבת. שנבלע בשכר שאר הימים ואינו מפורש לשבת (שם). שינוי וסת. מעמה וסת ואוכל יותר, שאינו רגיל לאכול, הייט תחילת חולי מעיים (סנהדרין קא.); וסת, חוק.

תוספות

שכר שבוע נותנין לו שכר שבת ואם אבדו חייב באחריותן. כדין שומר שכר דחמיר כגניבה ואבידה ואין להקשות מפלי שמים הוא דקבלת שכר לאו מפלי שמים: אלא היינו טעמא דאין קורין דיפנו אבהתון של קורין בתחלת חולי מעיים ולאו משום שכר שבת כלל אלא אפי' כשאינם של תיקות מלמדין אותן בחנם שיהיה להם פנאי שיהא פנוי לפעודת שבת ואם יקראו בראשון יהו שייך מרובה והיינו אם יש להם מלמד בשכר אחרון מהאי טעמא: אבל שונין בראשון. דהו ליכא שהייה כל כך כיון שמלמדים בכר: מבצותיה. דשבתות: ואיבעית אימא. טעמא דאין קורין משום דבשבת אוכלין ופיי מבחוץ ויקיר עליהון עלמא שכבדין הם מפני שינוי וסת דאין יכולין לעסוק לעמוק ולעמוד בראשון: בנות מי בעיין שימור. ומתני' מתמה קתני בין בנים ובין בנות וכנות ליכא יוצאניות ולא בעיא שימור מ"מ לא שייך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com